

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrar-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

ОДЛУКА

Датум усвајања: 22. август 2012. године

Предмет бр. 10/08

Звонимир РИСТИЋ

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању одржаном 22. августа 2012. године уз присуство следећих чланова:

г. Марека НОВИЦКОГ, председавајућег
г. Пола ЛЕМЕНСА
гђе Кристин ЧИНКИН

Уз помоћ
г. Андреја АНТОНОВА, извршног службеника

Узевши у обзир изнад поменуту жалбу, уложу сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, одлучила је следеће:

I. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалба је уложена 5. маја 2008. године и уписана је истог дана.
2. Дана 10. јуна 2008. године, Комисија је проследила жалбу Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС) како би добила примедбе УНМИК-а на прихватљивост и меритум жалбе. СПГС је доставио УНМИК-ов одговор 3. октобра 2008. године.
3. Дана 6. октобра 2008. године, Комисија је проследила УНМИК-ове примедбе жалиоцу и позвала га да достави своје примедбе. Жалилац није искористио ову прилику.

4. Дана 15. маја 2009. године, Комисија је од жалиоца затражила додатне информације. Комисија је примила одговор жалиоца 11. новембра 2009. године.
5. Дана 8. фебруара 2012. године, Комисија је поново проследила жалбу СПГС-у, како би добила додатне примедбе на њену прихватљивост. СПГС је доставио УНМИК-ов одговор 19. марта 2012. године.

II. ЧИЊЕНИЦЕ

6. Жалилац је бивши становник Косова, са тренутним пребивалиштем на територији уже Србије. Он је власник стана у Приштини, где је живео са својом породицом до 20. новембра 1999. године, када су морали да напусте Косово из безбедносних разлога. Жалилац је касније постао свестан чињенице да је његов стан био опљачкан и оштећен од стране непознатих починилаца.
7. Дана 23. августа 2004. године, жалилац је пред Општинским судом у Приштини поднео захтев у коме тражи надокнаду штете нанете његовој имовини, усмерен против Општине Приштина и Привремених институција самоуправе Косова (ПИС).
8. Током 2004. године, судовима на Косову је поднето око 17.000 захтева за надокнаду штете, већином од стране косовских Срба који су 1999. године напустили своје домове на Косову због непријатељске агресије, и чија је имовина касније била оштећена или уништена. У погледу испуњавања законског рока од пет година за подношење грађанских захтева за одштету, ови подносиоци захтева поднели су своје захтеве отприлике у исто време 2004. године. Захтеви су били управљени против УНМИК-а, КФОР-а, ПИС-а и релевантне општине, у одређеним комбинацијама, (видети случај *Милогорић и остали*, предмети бр. 38/08, 58/08, 61/08, 63/08 и 69/08, мишљење Саветодавне комисије за људска права (ХРАП) од 24. марта 2010, при § 1; за правну основу по којој су подносиоци захтева засновали свој захтев видети исто мишљење, при § 5).
9. У вези са овим предметима, директор Одељења правде (ОП) при УНМИК-у је 26. августа 2004. године послао писмо председницима свих општинских и окружних судова и председнику Врховног суда Косова, у коме помиње да је поднето „преко 14.000“ таквих захтева. Указао је на „проблеме које ће судови имати због тако великог прилива захтева“ и замолио је да „се не заказују [такви] предмети док не будемо заједно одлучили како најбоље да их решимо“ (за пуни текст писма видети мишљење о предмету *Милогорић и остали*, наведено горе у § 8, под § 6).
10. ОП је 15. новембра 2005. године упутио обавештење судовима да почну рад на захтевима у вези са штетом коју су нанела идентификована физичка лица, као и у вези са штетом учињеном након октобра 2000. године, имајући у виду да „препреке ефикасном решавању ових случајева“ више нису постојале. Захтеви који се тичу догађаја пре октобра 2000. године, нису обухваћени овим писмом.
11. Дана 22. фебруара 2007. године, Општински суд у Приштини, позивајући се на Уредбу УНМИК-а бр. 2006/10 од 16. октобра 2006. године о решавању захтева који се односе на приватну непокретну имовину, укључујући пољопривредну и комерцијалну имовину, закључио је да је Косовска агенција за имовину (КАИ) надлежна за одлучивање по жаличевом захтеву. Суд је прогласио себе ненадлежним за овај спор. Према информацијама које су добијене од стране Општинског суда, суд је истог дана послао списе предмета КАИ.

12. Дана 9. јула 2007. године, жалилац је добио обавештење о пресуди Општинског суда. Комисија у овом тренутку не може утврдити да ли је обавештење послато од стране Суда или КАИ. Жалилац наводи да се прописно жалио на ту пресуду Окружном суду у Приштини, као другостепеном суду, у прописаном року од 15 дана, пославши препоручено писмо жалбе Општинском суду, као што је предвиђено релевантним одредбама процедуралног права. Међутим, он није чуо ништа о својој жалби од 17. јануара 2012. године. Према информацијама примљеним од стране Окружног суда, предмет никада није уписан код Суда.
13. Према информацијама примљеним од стране КАИ, ова агенција поседује захтев жалиоца, пошто јој је он прослеђен од стране Општинског суда у Приштини. КАИ објашњава да није предузео никакву радњу у вези са овим предметом, пошто никада није примио обавештење од стране Окружног суда да је одлука Општинског суда који је проследио предмет КАИ потврђена, или да је одлука оповргнута и да је предмет враћен Општинском суду.
14. Дана 9. децембра 2008. године, одговорности УНМИК-а у области полиције и правосуђа на Косову су престале, а мисија владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) преузела је пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра 2008. године (S/PRST/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову.

III. ЖАЛБА

15. Жалилац се, у суштини, жали на то што се Општински суд у Приштини прогласио ненадлежним и што његова жалба на ту одлуку није обрађена од стране Окружног суда у Приштини. Последица тога је да он није могао да добије одлуку о меритуму свог захтева за надокнаду штете за уништenu имовину. У том погледу, може се сматрати да се он позива на повреду свог права на приступ суду и свог права на судску одлуку у вези са спором, загарантованих чланом 6 § 1 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП), као и на повреду свог права на ефикасан правни лек, загарантованог чланом 13 ЕКЉП.
16. Жалилац даље тврди да поступак пред судовима није окончан у разумном временском периоду. У том погледу, може се сматрати да се он позива на повреду члана 6 § 1 ЕКЉП.
17. Он се, на крају, жали на то да је прекршено његово право на имовину, услед уништења његове имовине и пропуста надлежних судова да одлуче о његовом захтеву за надокнаду штете. У том погледу, може се сматрати да се он позива на кршење члана 1 Протокола бр. 1 ЕКЉП.

IV. ПРАВО

18. Пре него што почне да разматра меритум предмета, Комисија мора прво да одлучи да ли да прихвати предмет, узимајући у обзир критеријуме прихватљивости из чланова 1, 2 и 3 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12.

A. Надлежност Комисије *ratione personae*

19. Према члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, Комисија има надлежност над жалбама које се односе на наводна кршења људских права од стране УНМИК-а.
20. У првобитним примедбама на прихватљивост жалбе, СПГС тврди да жалбе против косовских судова леже ван надлежности Комисије, пошто су судови били дефинисани као Привремене институције самоуправе (ПИС) и као такви нису били саставни део УНМИК-а. СПГС такође тврди да је „СПГС задржао овлашћење да надгледа ПИС, његове званичнике и агенције“ и да не би било прикладно да се СПГС меша у активности судова, „осим у случају да изузетне околности, као што је пад судског система или општа нефункционалност судова, захтевају интервенисање“. Мишљење СПГС-а је да у вези са овом жалбом нису постојале такве основе за интервенисање.
21. Комисија упућује на своју претходну правну праксу, у којој је закључила да је УНМИК имао надлежност да надгледа активности ПИС-а, његових званичника и агенција и да предузме одговарајуће мере кад год њихове активности нису биле усаглашене са Резолуцијом 1244 Савета безбедности Уједињених нација (1999.) или са уставним оквиром за привремену самоуправу на Косову, успостављеним Уредбом УНМИК-а бр. 2001/9 од 15. маја 2001. године. УНМИК је стога остао одговоран, из перспективе људских права, за сваки поступак или пропуст који се приписује ПИС-у (видети случај *Спаху*, делимично мишљење Саветодавне комисије за људска права (ХРАП) бр. 02/08 од 20. марта 2009, §§ 24-29).
22. У складу са чланом 1.5 Уредбе УНМИК-а бр. 2001/9, косовски судови били су део ПИС-а.
23. Следи да Комисија има надлежност да испита жалбе у вези са наводном повредом људских права од стране судова (видети случај *Милогорић и остали*, мишљење ХРАП, наведено у § 8 изнад, при § 18). Примедба коју је уложио СПГС стога се одбацује.
24. Међутим, треба напоменути да се одговорност УНМИК-а у погледу судова завршила 9. децембра 2008. (видети § 14 изнад). Из тога следи да, утолико што се жалба односи на поступке и пропусте судова након 9. децембра 2008. године, она лежи ван надлежности Комисије *ratione personae*.

Б. Жалба у погледу поступка пред Општинским судом у Приштини и Окружним судом у Приштини

25. Комисија подсећа да се процедурални аспекти жалбе односе, с једне стране, на наводну немогућност добијања судске одлуке о меритуму жалиоцевог захтева, а с друге стране, на наводно неразумно трајање поступка (видети §§ 15-16).

1. Исцрпеност расположивих правних лекова

26. СПГС улаже приговор заснован на неисцрпености расположивих правних лекова. Он првенствено тврди да је КАИ обавестио УНМИК да је предмет отворен код КАИ, али да га КАИ не може разматрати јер не може контактирати жалиоца. СПГС даље тврди да постоји могућност да се предмет врати судовима на разматрање, пошто предмет и

даље чека на одлуку Окружног суда по питању надлежности судова. Он закључује да је жалба неприхватљива сходно члану 3.1 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12.

27. Члан 3.1 УНМИК-ове Уредбе бр. 2006/12 предвиђа да Комисија сме да се бави предметима једино након што утврди да су искоришћена сва остала доступна средства за процену наводног кршења права.
28. Према члану 3.1 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, жалилац би требало да потражи уобичајену помоћ преко правних лекова који су доступни и довољни како би се добила репарација у вези са наводним кршењем права. Постојање поменутих правних лекова мора бити довољно сигурно, не само у теорији, већ и у пракси. У супротном, они неће имати неопходну доступност и ефикасност (случај *Балај и остали*, одлука ХРАП бр. 04/07 од 31. марта 2010, § 45; случај *Н. М. и остали*, одлука ХРАП бр. 26/08 од 31. марта 2010, § 35; упоредити, у вези са захтевом за исцрпеност домаћих правних лекова сходно члану 35 § 1 ЕКЈП, случај *Паксас против Литваније*, пресуда Европског суда за људска права (ЕСЈП) (Велико веће) бр. 34932/04 од 6. јануара 2011, § 75).
29. Питање да ли правни лекови које је СПГС навео морају бити исцрпени од стране жалиоца пре него што он може да поднесе жалбу Комисији мора бити испитано, узимајући у обзир специфичне карактеристике сваког дела жалбе.
 - a. Жалба у вези са наводном немогућношћу жалиоца да добије судску одлуку о меритуму свог захтева
30. СПГС првенствено упућује на чињеницу да је захтев жалиоца и даље на чекању пред КАИ.
31. У том погледу, Комисија наглашава да се жалилац жали на немогућност да добије судску одлуку о меритуму свог захтева. Под претпоставком да би он теоријски могао да добије судску одлуку од стране КАИ, преко Косовске комисије за имовинске захтеве, из елемената који су пред Комисијом следи да се КАИ не бави предметом све док Окружни суд у Приштини не донесе одлуку о жалби коју је жалилац поднео на пресуду Општинског суда у Приштини. Под постојећим околностима, поступак пред КАИ не може се сматрати ефикасним правним леком.
32. СПГС даље тврди да је жалба коју је жалилац поднео и даље на чекању пред Окружним судом у Приштини.
33. Комисија напомиње да се жалилац жали на то да није у могућности да добије одлуку од стране Окружног суда. Као што је горе наведено, Комисија сматра да се, у том погледу, може сматрати да се он позива, између осталог, на повреду свог права на ефикасан правни лек, загарантованог чланом 13 ЕКЈП (видети § 15).
34. Одлука о приговору на прихватљивост стога изгледа да зависи од исхода процене меритума овог аспекта жалбе. Комисија подсећа да тамо где је питање прихватљивости тесно повезано са меритумом жалбе, Комисија може да споји то питање са меритумом, под условом да не постоји ниједна друга препрека прихватљивости, сходно правилу 31bis Пословника Комисије (видети случај *Р. П.*, бр. 120/09 и 121/09, одлука ХРАП од 26. новембра 2010; случај *Морина*, бр. 36/08, одлука ХРАП од 16. децембра 2010, § 46).

б. Жалба у вези са трајањем поступка пред Општинским судом у Приштини и Окружним судом у Приштини

35. Комисија подсећа да, када се жалба тиче трајања поступка, она може бити поднета пред Комисијом, чак и пре окончања поступка који је предмет жалбе (видети, у вези са пријавама ЕСЈП-у, нрп. случај *Бићер против Турске*, пресуда ЕСЈП бр. 19441/04 од 20. јула 2010, § 20). Комисија заиста не увиђа како чињеница да је поступак и даље на чекању може исправити наводно кршење члана 6 § 1 ЕКЈП које проистиче из трајања поступка (видети случај *Тодоров против Бугарске*, бр. 39832/98, одлука ЕСЈП од 6. новембра 2003. године).
36. СПГС није навео ниједан конкретан правни лек доступан жалиоцу у погледу трајања поступка. Са своје стране, Комисија не види ниједан такав правни лек.
37. Према томе, Комисија закључује да овај део жалбе не може бити одбачен на основу неисцрпености расположивих правних лекова у смислу члана 3.1 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 (видети случај *Младеновић*, бр. 61/10, одлука ХРАП од 6. априла 2012, §§ 13-15, случај *Станишић*, предмет ХРАП бр. 34/08, §§ 85-87). Комисија одбацује примедбу СПГС-а у погледу овог дела жалбе.

2. Други разлози за неприхватљивост

а. Жалба у вези са наводном немогућношћу жалиоца да добије судску одлуку о меритуму свог захтева

38. Жалилац наводи да је поднео свој захтев за надокнаду штете пред Општинским судом у Приштини, који је себе прогласио ненадлежним и упутио предмет КАИ. Жалилац даље наводи да се жалио на одлуку Окружном суду у Приштини, али да његов предмет није обрађен у жалбеном поступку. Он се жали на то да му је због тога онемогућено да добије одлуку о меритуму свог захтева.
39. Каква год да је тачна ситуација са жалбом, чини се да она произилази из информација добијених од стране Општинског суда, Окружног суда и КАИ да се Општински суд прогласио ненадлежним, да КАИ не предузима никакву радњу док Окружни суд не одлучи по жалби и да Окружни суд не обрађује предмет јер код њега није уписана никаква жалба. Последица тога је да је изгледа дошло до безизлазне ситуације, у којој се ништа не дешава неколико година.
40. Комисија је мишљења да овај део жалбе покреће озбиљна чињенична и правна питања, чије би разрешење требало да зависи од процене меритума. Према томе, Комисија закључује да овај део жалбе није очигледно неоснован у смислу члана 3.3 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12.
41. Нису установљени други разлози на основу којих би овај део жалбе био проглашен неприхватљивим.

б. Жалба у вези са трајањем поступка пред Општинским судом у Приштини и Окружним судом у Приштини

42. Жалилац се жали на трајање поступка пред Општинским судом у Приштини и Окружним судом у Приштини. Овај поступак је започео 23. августа 2004. године,

када је захтев жалиоца поднет Општинском суду. Поступак је накнадно одложен током одређеног периода. Дана 22. фебруара 2007. године, Општински суд је донео пресуду, којом је прогласио себе ненадлежним. Жалилац даље тврди да је поднео жалбу на ту одлуку и да је жалбени поступак и даље на чекању пред Окружним судом.

43. Комисија је мишљења да овај део жалбе покреће озбиљна чињенична и правна питања, чије би разрешење требало да зависи од процене меритума. Према томе, Комисија закључује да жалба није очигледно неоснована у смислу члана 3.3 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12.
44. Нису установљени други разлози на основу којих би овај део жалбе био проглашен неприхватљивим.

В. Жалба у погледу права на имовину

45. Жалилац се жали на кршење његовог права на имовину (члан 1 Протокола бр. 1 ЕКЉП). Он се генерално жали на чињеницу да је његова имовина оштећена и опљачкана. Он се такође жали на пропуст надлежног суда да донесе одлуку по његовом захтеву за надокнаду штете.
46. У погледу тога што се жалилац жали на уништење своје имовине, Комисија подсећа да, сходно члану 2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, она има надлежност једино над „жалбама које се односе на наводна кршења људских права до којих је дошло 23. априла 2005. године или касније или су произашла из чињеница насталих пре овог датума, при чему су поменуте чињенице проузроковале континуирано кршење људских права“.
47. Комисија сматра да су оштећење и уништење имовине тренутни чинови који не проузрокују континуирано кршење (видети случај *Лајовић*, бр. 09/08, одлука ХРАП од 16. јула 2008, § 7; случај *М. С. и остали*, бр. 122/09 и остали, одлука ХРАП од 5. априла 2012, § 21).
48. Тачан датум наводног оштећења жалиоцеве имовине није познат. Међутим, јасно је да је до њега дошло пре 23. августа 2004. године, јер је тог датума поднет захтев жалиоца за надокнаду штете (видети § 7 изнад).
49. Следи да овај део жалбе лежи ван оквира правне надлежности Комисије *ratione temporis*.
50. Утолико што се жалилац жали на чињеницу да, због одлуке Општинског суда да није надлежан и због наводног пропуста Окружног суда у Приштини да одлучи по његовој жалби, он до сада није могао да добије надокнаду за штету начињену његовој имовини, Комисија напомиње да се у овом погледу судски поступци посматрају из угла права на имовину. У сврху испитивања надлежности Комисије *ratione temporis*, ови судски поступци не могу се одвојити од поступака на којима је заснован захтев пред судом. Или, у облику позитивне изјаве, како је то Европски суд за људска права учинио у складу са својом правном надлежношћу под ЕКЉП:

„... временска правна надлежност Суда треба да се утврди у односу на чињенице које узрокују наводни конфликт. Због накнадне немогућности да се правним леком реши, овај конфликт је немогуће вратити под оквире временске правне надлежности Суда“ (ЕСЉП (Велико веће), *Блечич*

против Хрватске, бр. 59532/00, пресуда од 8. марта 2006, § 77, ЕКЉП, 2006-III).

51. Следи да овај део жалбе такође лежи ван оквира правне надлежности Комисије *ratione temporis* (видети, између осталог, ХРАП, *Гојковић*, бр. 63/08, одлука од 4. јуна 2009, §§ 24-25; ХРАП, *М. С. и остали*, наведен изнад, §§ 22-23).

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

- ПРОГЛАШАВА ПРИХВАТЉИВОМ ЖАЛБУ У ДЕЛУ КОЈИ СЕ ОДНОСИ НА НАВОДНУ НЕМОГУЋНОСТ ЖАЛИОЦА ДА ДОБИЈЕ СУДСКУ ОДЛУКУ О МЕРИТУМУ СВОГ ЗАХТЕВА (ЧЛАНОВИ 6 § 1 И 13 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА);

- ПРОГЛАШАВА ПРИХВАТЉИВОМ ЖАЛБУ У ДЕЛУ КОЈИ СЕ ОДНОСИ НА ТРАЈАЊЕ ПОСТУПКА (ЧЛАН 6 § 1 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА);

- ПРОГЛАШАВА ОСТАТАК ЖАЛБЕ НЕПРИХВАТЉИВИМ.

Андреј АНТОНОВ
Извршни службеник

Марек НОВИЦКИ
Председавајући